

ĆWICZENIE 8

Analiza anionów

Cel ćwiczenia. Zapoznanie studenta z zasadami wykonywania chemicznej analizy jakościowej anionów.

Zakres materiału. Oznaczenie anionów w próbkach zawierających zarówno jeden anion, jak i ich mieszaninę. Systematyczna analiza anionów.

Literatura. T. Lipiec, Z. Szmal - *Chemia analityczna z elementami analizy instrumentalnej*, J. Minczewski, Z. Marczenko - *Chemia analityczna*, tom I i II.

Jakościowe wykrywanie składników związku lub mieszaniny opiera się na stwierdzeniu różnych właściwości chemicznych i fizycznych poszczególnych składników. Analizę jakościową można przeprowadzać na drodze suchej, ale zasadniczo badania przeprowadza się na drodze mokrej, tzn. po rozpuszczeniu substancji, do roztworu dodaje się odczynnika analitycznego, przeprowadzając w ten sposób wykrywany pierwiastek w nowe połączenia o określonych charakterystycznych właściwościach, które stają się podstawą do identyfikacji, czyli do stwierdzenia obecności tego pierwiastka.

Wykrywanie jonów polega na przeprowadzeniu reakcji z odczynnikiem, w wyniku której następuje albo zmiana zabarwienia, albo wytrącanie osadu, albo jedno i drugie, albo wydzielanie gazu. Odczynniki dzielimy na:

- specyficzne - odczynnik, który w określonych warunkach daje reakcje tylko z jednym jonem, tzn. pozwala wykryć dany jon w obecności innych,
- selektywne - dają podobną reakcję z pewną ograniczoną liczbą jonów,
- maskujące - łączą się z jonem ubocznym, który również mógłby reagować z dodanym odczynnikiem, eliminując jon uboczny,
- grupowe - wykazują zdolność wytrącania pewnej określonej grupy jonów i pozwalają na rozdzielenie jonów na grupy analityczne.

Wewnątrz grupy prowadzi się dalszy rozdział na poszczególne jony, które wykrywa się odpowiednim odczynnikiem charakterystycznym.

Analiza jakościowa substancji nieorganicznej składa się z dwu działów: analizy kationów i analizy anionów. **W toku analizy systematycznej z mieszaniny jonów wyodrębnia się poszczególne grupy pierwiastków przez strącenie ich**

odczynnikiem grupowym. Następnie w obrębie grupy albo podgrupy wykrywa się poszczególne jony w obecności innych, stosując reakcje charakterystyczne.

Wykonanie ćwiczenia.

Reakcje należy przeprowadzać w szklanych probówkach, **stosując minimalne ilości odczynników!** Po dodaniu reagentów do próbki (najczęściej dwóch), należy obserwować przebieg zachodzącej w niej reakcji i zapisać spostrzeżenia (zmiana barwy roztworu, wydzielanie się gazów, wytrącanie lub rozpuszczanie osadów).

Proszę pamiętać o dokładnym umyciu probówek, zarówno przed, jak i po przeprowadzeniu reakcji.

UWAGA: Wszystkie obserwacje oraz reakcje, zapisane w formie jonowej, studenci notują w dzienniku laboratoryjnym.

Ćwiczenie 1. Analiza jakościowa anionów.

Każdy student przeprowadza reakcje charakterystyczne dla anionów wskazanych przez Prowadzącego ćwiczenia według instrukcji.

Aniony można umownie podzielić na 3 grupy, ale większość z nich można oznaczyć bezpośrednio z roztworu bez rozdziału grupowego. Podział na grupy zrobiono na podstawie reakcji z dwoma odczynnikiemami: AgNO_3 i BaCl_2 .

Umowny podział anionów

Grupa	Aniony	Reakcja z AgNO ₃	Reakcja z BaCl ₂
I	Cl ⁻ , Br ⁻ , I ⁻ , CN ⁻ , SCN ⁻ , Fe(CN) ₆ ⁴⁻ , Fe(CN) ₆ ³⁻ , ClO ⁻ , S ²⁻	Osad nierozpuszczalny w HNO ₃	Brak osadu
II	CO ₃ ²⁻ , PO ₄ ³⁻ , CrO ₄ ²⁻ , C ₂ O ₄ ²⁻ , SO ₃ ²⁻ , SO ₄ ²⁻ , S ₂ O ₃ ²⁻ , F ⁻ , AsO ₃ ³⁻	Osad rozpuszczalny w HNO ₃	Osad rozpuszczalny w HNO ₃
III	NO ₃ ⁻ , NO ₂ ⁻ , ClO ₃ ⁻ , CH ₃ COO ⁻	Brak osadu	Brak osadu

Reakcje charakterystyczna dla anionów:

1. Jon Cl⁻

a) AgNO₃

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: NH₃·H₂O i Na₂S₂O₃

b) BaCl₂

c) Cl₂ - woda chlorowa

d) Pb(NO₃)₂

e) KMnO₄

2. Jon Br⁻

a) AgNO₃

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: NH₃·H₂O i Na₂S₂O₃

b) BaCl₂

c) Cl₂ - woda chlorowa

e) KMnO₄

3. Jon I⁻

a) AgNO₃

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: NH₃·H₂O i Na₂S₂O₃

b) BaCl₂

c) Cl₂ - woda chlorowa

d) Pb(NO₃)₂

e) KMnO₄

4. Jon CO₃²⁻

a) AgNO₃

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: CH₃COOH, NH₃·H₂O i HNO₃

b) BaCl₂

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: CH₃COOH, HCl i HNO₃

c) rozcieńczone kwasy

5. Jon C₂O₄²⁻

a) AgNO₃

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: NH₃·H₂O i HNO₃

b) BaCl₂

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: CH₃COOH i HNO₃

c) CaCl₂

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: kwasach mineralnych i CH₃COOH

e) KMnO₄

6. Jon PO₄³⁻

a) AgNO₃

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: CH₃COOH, NH₃·H₂O i HNO₃

b) BaCl₂

c) (NH₄)₂MoO₄

7. Jon SO₄²⁻

a) AgNO₃

b) BaCl₂

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: CH₃COOH, HCl i HNO₃

c) Pb(NO₃)₂

Sprawdzić rozpuszczalność osadu w: CH₃COONH₄ i (NH₄)₂C₄H₄O₆

UWAGA:

Do ćwiczenia nr 2 dopuszczeni zostaną tylko Ci studenci, którzy przedstawią i zaliczą sprawozdanie (zapisane w dzienniku laboratoryjnym) z ćwiczenia nr 1. Sprawozdanie powinno zawierać wszystkie reakcje przeprowadzone dla każdego z kationów w formie jonowej, obserwacje (zmiana barwy, wydzielające się gazy itd.) oraz dodatkowe informacje pozwalające na prawidłowe wykonanie określonej reakcji.

Ćwiczenie 2. *Analiza jakościowa mieszaniny anionów.*

Każdy student otrzymuje od Prowadzącego analizę (próbówkę) zawierającą mieszaninę kilku anionów (maksymalnie 3) z Ćwiczenia 1. Warunkiem zaliczenia tej części ćwiczeń jest wykrycie wszystkich anionów wchodzących w skład otrzymanej analizy.